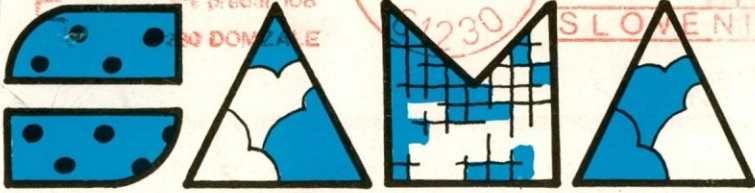


KNJIŽNICA  
TOSAMA DOMŽALE

SLOVENIJA  
03.50  
SLOVENIJA

KNJIŽNICA DOMŽALE  
Ljubljanska 58  
61230 DOMŽALE



GLASILO DELAVCEV TOSAME ŠT. 9 · SEPTEMBER 1992 · LETO XXVII · Izhaja od oktobra 1965



## DO KONCA LETA ŠE RADIKALNEJŠI UKREPI

Delavski svet je v mesecu maju na predlog strokovnega kolegija sprejel program ukrepov za izboljšanje poslovanja.

V programu predvidene napovedi pa se ne uresničujejo. To velja predvsem za obseg proizvodnje in prodaje, ki bistveno zaostajata za pričakovanji. Zato je izdelana nova analiza in ocena in v skladu z njunimi ugotovitvami predlagani dodatni predlogi ukrepov.

Stanje na bivšem, lahko rečemo do pred kratkim Tosaminem tržišču, se je radikalno spremenilo. To se vidi iz strukture našega trga nekoč in danes, ki je bilo oziroma je naslednje:

Tržišče	Nekoč (v %)	Nova struktura v (%)
Slovenija	38	57
Hrvaška	31	33
BiH	9	0
Srbija + Č. G.	15	0
Makedonija	2	0
Konver. izvoz	5	10
SKUPAJ	100	100

V Sloveniji moramo upoštevati vpliv predvsem naslednjih novih dejavnikov:

- sproščen uvoz – vdor zahodne konkurence
- zmanjšana kupna moč prebivalstva
- množičen pojav nastajanja zasebnih prodajalnih
- umik konkurence iz bivše SFRJ izven Slovenije

Trenutno vsi naštetih dejavnikov, razen zadnjega vplivajo negativno na našo prodajo v Sloveniji.

Lahko jih uvrstimo med "višjo silo", na katero ni mogoče neposredno vplivati. Moramo pa se ji prilagajati. To pomeni, da bomo izkoristili vsako zanesljivo priliko, ki bo omogočala plasman tudi na rizična območja, če bo plačilo zagotovljeno.

Za hrvaško tržišče velja, da si moramo stalno prizadevati za ponovno osvojitve le-tega, vendar z veliko mero previdnosti, ki bo zagotavljala tudi plačilo dobavljenih proizvodov.

Tržna situacija v BiH je vsem znana in lahko le ugotovimo, da do stabilizacije razmer ne moremo resno računati na to tržišče.

Drugačen je spet položaj v Srbiji in Črni gori, kamor ne smemo prodajati zaradi ukrepov OZN. Dokler veljajo omenjeni ukrepi ne moremo računati na kakršenkoli promet s tem območjem. Čeprav so izgledi za nadaljnje sodelovanje s tem tržiščem zelo slabi, pa vseeno dolgoročno ne kaže za sabo podreti vseh mostov.

Makedonija je zaradi dogodkov na predhodnih dveh obravnavanih tržiščih prometno praktično povsem odrezana. Res pa je tudi, da smo že v najboljših letih pomišljali o smotnosti prodaje na to tržišče, saj so transportni stroški znatno previsoki.

Vse kaže, da je konvertibilni izvoz še edino upanje, ki nam v dani situaciji preostane. Ker dejstvo, da v letošnjem izvozu dosegamo pokritje okrog ničle, ni ravno ohrabrujoče, si oglejmo pogoje za povečanje donosejšega izvoza na konvertibilno tržišče:

– posodobitev izdelkov – nove investicije – povečanje produktivnosti – prilagoditev števila zaposlenih na nivo, ki ga ob danem obsegu prodaje prizna zahodno tržišče.

V komercialnem sektorju je bila izdelana ponovna ocena prodajnih možnosti na osnovi predhodno navedenih ugotovitev in ugotovljeno, da bo letni plan prodaje za obdobje avgust – december 1992 dosežen s 65 %.

V ekonomsko-računovodskem sektorju je bil izdelan, na osnovi predhodno navedenih podatkov, izračun potrebnih proizvodnih delavcev, izdelan v dveh variantah.

Če upoštevamo zaloge imamo v TOSAMI 139 delavcev preveč. Pri tem so že upoštevane upokojitve z dokupi let in redne upokojitve (125 delavcev).\*

Po drugi varianti pa zaloge niso upoštevane, oziroma bomo po tej varianti imeli ob prodaji prevelikih zalog še 67 delavcev kot trajni tehnološki višek (tudi upoštevaje upokojitve).\*

\* Podatki na dan 4. 9. 1992

PREDLOGI UKREPOV ZA POSLOVANJE do 31.12.1992

Poleg ukrepov, navedenih v "Programu ukrepov za izboljšanje poslova-

Ukrepi, ki smo jih tu predstavili v skrajšani obliki, so bili dani v obravnavo sindikatu in delavske-mu svetu.

Sindikatu je predlog ukrepov sprejel v nespremenjenem besedilu.

**Predsednica DANICA AVBELJ:** "Izvršni odbor sindikata je ukrepe res sprejel, vendar moram poudariti, da brez mojega soglasja; žal sem proti večini nemočna. Moje stališče do tovrstnih ukrepov je odklonilno, zaradi česar vem, da sem se marsikomu zamerila. Ukrepov smo sprejeli že veliko, a je z njimi tako kot s premirji v Bosni; po vsakem se zdi stanje še slabše. Menim, da program ni popoln, saj preveč "drži" le prodajo, medtem ko se ostalih služb ne dotika. Iz lastnih izkušenj vem, da med njimi ni dobre koordinacije, kar zavira ne nazadnje tudi učinkovitost prodaje. Dokler službe delajo druga mimo druge, ne bomo rešili ničesar. V teh časih si nestrokovnosti, da ne rečem malomarnosti, res ne moremo privoščiti. Moti me tudi, da se za slabo situacijo vedno iščejo zunanji krivci – vojna, osamosvojitve, "vsem gre slabo" itd., pa tudi rešitve čakamo od zunaj – npr. "modre čelade". Kot da znotraj podjetja nihče nima nobenega vpliva, nobene možnosti, kot da smo storili prav vse, da bi se težavam izognili. Pa žal nismo. Meni je to popolnoma jasno. Na postopno zmanjševanje zaposlovanja sem že pred leti opozarjala, pa so mi rekli, kaj prehitvam. Upokojitve in odpuščanje mislim, da niso rešitev, če na drugih področjih ne bomo ničesar spremenili. Za odpuščanje ljudi sposobnost in strokovnost nista potrebni, sta pa potrebni, da do tega ne pride. Ukinili smo izvožno-uvodno službo zdaj, ko nas lahko reši le izvoz. Tako strategijo težko razumem ali pa sem pre-malo pametna.

Še enkrat poudarjam, da sem povedala le svoje mnenje, ki se razlikuje od stališča izvršnega odbora. Vem, da nisem edina, ki tako mislim, sem pa ena redkih, ki je to pripravljena povedati naglas".

nja“ sprejetih na delavskem svetu v mesecu maju, predlagamo naslednje dodatne ukrepe:

- a) Takoj ustaviti proizvodnjo vseh izdelkov, katerih zaloge so višje od povprečne mesečne prodaje v tem letu. Globalni cilj tega ukrepa je znižanje zalog gotovih izdelkov na enomesečni nivo. S tem bi v tem trenutku sprostiti cca 160 mio SIT obratnih sredstev.
- b) Za izpeljavo prve točke je potrebno takoj dati na čakanje (80 ur mesečno) vse tiste proizvodne delavce, ki delajo na proizvodih, katerih zaloge so previsoke. Gre začasne viške do padca zalog na normalni nivo. Ker bi bili delavci na čakanju plačani le 80 %-no, bi s tem letos prihranili cca 5 mio SIT.
- c) Ugotavljamo, da imamo v TOSAMI 67 delavcev, ki jih opredeljuje mo za trajni tehnološki višek. Za navedeno število delavcev je treba do 31.12.1992 poiskati trajno rešitev v smislu zakonskih možnosti. Če to ne bo mogoče, se pristopi k odpovedi delovnega razmerja po postopkih, ki so zakonsko določeni. Predvideno število 67 delavcev se bo z dodatnimi upokojitvami sorazmerno lahko še zmanjšalo.
- d) V komercialnem sektorju naj pristopijo k izdelavi nove prodajne strategije, saj je perspektiven le korenit premik na tem področju. To je gotovo ena od dolgoročnejših perspektiv za tiste delavce, ki se sedaj pojavljajo kot višek, da se bodo v doglednem času lahko spet produktivno zaposlili v TOSAMI.
- e) V komercialnem sektorju naj se takoj spet uvede nagrajevanje potnikov v skladu s plačano realizacijo, kar je predpogoj za znižanje terjatev za cca 100 mio SIT.
- f) V komercialnem sektorju naj s poostreno kontrolo naročil reprodromateriala znižajo zaloge surovin na nivo, ki bo zadoščal za 20 dni dejanske proizvodnje, s čimer se bo sprostito nadaljnjih 70 mio SIT.

S predlaganimi ukrepi bi do konca leta sprostiti cca 335 mio SIT, ki bi jih uporabili za dokup let za predčasno upokojevanje, odpravnine in že omenjeno modernizacijo. Poleg tega pa bi zaustavili odtokanje substančnega kapitala iz podjetja, kar je za nadaljni obstoj in razvoj podjetja nujno.

**Delavski svet ni sprejel tiste točke predlaganih ukrepov, ki govori o trajnih tehnoloških viških (po oceni 67 delavcev).**

**Predsednik MILAN DRČAR:**

“Delavski svet dvomi, da so bili izvršeni vsi ukrepi, ki naj bi preprečili nastanek trajnih tehnoloških viškov, zato je sprejel le informacijo o tem, ni pa potrdil sklepa. Mislim, da smo se problema lotili na napačnem koncu, saj smo ga začeli reševati na koncu, namesto na začetku. Tako zdaj gasimo posledice, ko bi morali vzroke.

Delavski svet za trenutno situacijo ne krivi v celoti komercialne in vodstva podjetja, saj je jasno izražen močan zunanji vpliv. Vendar pa sumimo, da ni narejeno vse, kar bi bilo lahko. V štirih mesecih po sprejetju reorganizaciji komercialne se ni premaknilo nič. Kljub kadrovskega zamenjavi v prodaji pričakovanega efekta ni.

Delavski svet si bo prizadeval, da tehnoloških viškov ne bo, zato bomo priganjali in preganjali vse pristojne k odgovornemu in poštenemu delu. Naša naloga ni lahka, pošteni moramo biti do obeh strani: do vodstva in do delavcev. Še je čas, da se rešimo. Da bi TOSAMA, ki ni poznala rdečih števil, doživela polom, bi bila popolna katastrofa.”

## DOKUP ZA VAROVALNE DOBE

134 jih bo odšlo do konca leta. Sodelavcev, ki so z dolgletnim delom v TOSAMI postali del nje, povezani tako tesno, da si podjetja brez njih kar ne predstavljajo. Pa vendar je tudi zanje prišel čas, ko se bodo od tovarniških zidov za vedno poslovili. Tu so pustili svoj pečat, vsak na svoj način, vsak v svojem okolju in eno je gotovo: brez njih TOSAMA ne bo več, kar je bila. Nekateri se upokojitve veselijo, drugim je težko.

### MIMI RAHNE

“Saj ni pomembno, ali mi je prav, da grem v pokoj ali ne. Če bodo zato mladi imeli delo, grem z veseljem. Odhajam s 1. oktobrom, vendar zdaj kar ne morem misliti na to. Ni mi posebno lahko, ker je prišlo preveč iznenada. Mogoče bi morali s tem začeti že prej in bolj počasi, potem ne bi bilo takega šoka med ljudmi.”



### TONE URBANIJA

“Upokojila se bova oba z ženo. Tako bo cela družina doma - imava namreč dva otroka, stara 20 in 21 let in oba sta brez zaposlitve. Jaz bi seveda raje še delal, če bi bilo tako kot včasih, ko je človek z veseljem šel na delo. V tej situaciji pa je bolje, da grem. Bomo dali prostor mlajšim! Hvala bogu sem še zdrav in bom lahko doma še kaj naredil, čeprav trenutno še ne vem, kaj bom počel. Zemlje nimam, le hišo. Znajti se bo treba.”



### VLADKA BERLEC

“Redno bi se upokojila čez 6 let, zato me je vest o skorajšnji upokojitvi, ki je prišla čez noč močno presenetila. Nikomur ne želim, da bi moral oditi na tak način. Sodelavci so z besedami solidarni z mano, pravijo, da sem lahko srečna, vendar nisem. Močno dvomim, da se bo zaradi tega situacija v TOSAMI kaj izboljšala. Mislim, da

nisem edina, ki na tak ukrep nisem bila niti psihično niti finančno pripravljena. Če bom zdrava, se bom seveda lotila kakega dela, obstati ne mislim. A ostal bo grenak priokus, tega pa si nikoli nisem želela. Boleče so tudi pripombe, koliko bomo dobili od podjetja, ki nam bo kupilo leta. Kdor tako misli in govori, naj ve, da ne odhajamo na lastno željo.



#### JOŽI PERVINŠEK

“Upokojila se bom s 1. novembrom. Raje bi še delala in redno odšla v pokoj, a če ne gre drugače, se tudi z dokupom let sprijaznim. Mislim, da nimam kaj izbirati, odhajam z mislijo na mlade, če bo to zanje rešitev. V TOSAMI sem delala 20 let in 10 let v Induplati. Dolgčas mi pa ne bo, doma bo dela več kot dovolj.”



#### TONKA STRMŠEK

“Če mi kdo omeni upokojitev, me kar stisne. Pa večino drugih tudi, to vidim vsak dan, ko se v kadrovski službi srečujem z njimi. Prej ko se je o upokojitvah le govorilo, se nam je zdelo kar v redu, ko pa si postavljen pred dejstvo, ko je določen datum, pa te zaboli. Vem, da je po svojem dokup let enkratna priložnost, saj ne veš, kaj čaka druge, ki te priložnosti

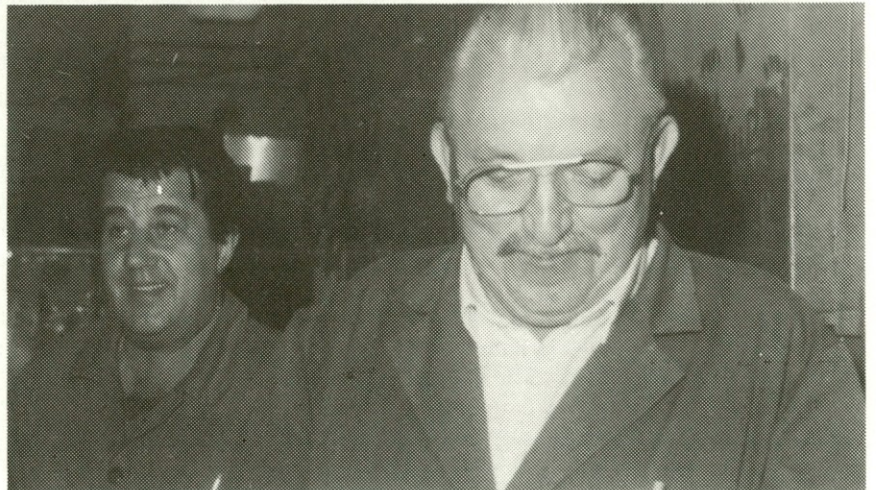
nimajo in bo situacija še naprej slaba, pa vendar ... ni mi lahko!”



#### TONE ANDREJKA in STANE KLOPČIČ

“Občutek, ko ti rečejo, da moraš iti, ni prijeten. Je le toliko let za tabo,

toliko odrekanj, ki jih ni lahko kar izbrisati. Vedno so nam govorili – potrpite, da zgradimo zdaj skladišča, zdaj proizvodne hale, saj bo potem bolje, bodo boljše plače. No, zdaj ko je vse zgrajeno, pa gremo“. Tone bi se redno upokojil čez 10 mesecev. Čuti se prikrajšanega v primerjavi s tistimi, ki jim je oz. bo podjetje dokupilo 5 let. Kajti glede na svojo delovno dobo je v podjetje vložil več, dobil pa bo manj. Meni, da bi na take delavce podjetje moralo bolj gledati. p:ž6 Stane je optimist. Pravi, da se mora nekje poznati, če se bo število ljudi toliko zmanjšalo. Vprašanje je le, če bodo preostali pravilno razporejeni oz. ali bodo odšli pravi. Prepričan pa je, da TOSAMO po kakšnem še hudem letu, čakajo lepši časi, če le ne bodo prevladali kaki osebni interesi.



## OBVESTILO

**Ustavni odbor sindikata NEODVISNOST obvešča vse, ki se žele pridružiti neodvisnemu sindikatu, da bo ustanovni sestanek, ter izbira teles tega sindikata dne 26. 09. 1992.**

Kljub napovedi in naši želji v avgustu zaradi velike vročine, ter počitniške odsotnosti ustanovnega sestanka nismo izvedli.

Obveščamo še vse, ki se nam žele pridružiti, da to ustno ali pisмено sporoče članom ustanovnega odbora: Karlu Streharju, Francu Rožiču, ali Viljemu Dolencu.

Delovna jesen je pred nami – naredimo pogumen korak v neodvisnost!

VILJEM DOLENC

## ZANIMIVOSTI IZ SVETA INTIMNIH IZDELKOV "VIRCEV"

### PREMAGAJMO KONKURENTE!

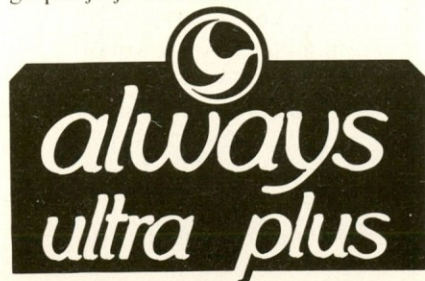
Ker smo najstarejši izdelovalec vložkov za žensko higieno na Balkanskem polotoku in seveda največji v naši državi je dobro če vemo, kdo bi bili naši največji konkurenti po svetu, če bi se hoteli bolj usmeriti v izvoz vložkov?

Trije največji so v ZDA: Johnson & Johnson; Kimberley - Clark; Procter & Gamble imajo 82 % delež ameriškega tržišča, ter tovarne po vsem svetu.

Sedaj prihajajo od teh treh velikank v nenehnem konkurenčnem boju skoraj vse novosti in patenti s tega področja.

Potem, ko se je italijanska družba Fater, kot drugo najmočnejše evropsko podjetje združila s Procter & Gamblom, je švedski Moln-lycke ostala edina evropska internacionalka, v boju z ameriški tremi.

V evropski skupnosti so na primer celo administrativno prepovedali ameriški internacionalki Procter & Gamble nakup največjega britanskega podjetja Swaddler.



Japonci se kot po navadi v konkurenci z ameriški veliki dobro drže z novimi idejami. Tako so, na primer, prav oni začeli množično uporabljati zelo vpojno snov, čeprav so jo iznašli Američani.

Japonci so si izmislili posamično pakiranje vložkov, kar je svetovna uspešnica. Po novostih najbolj znani izdelovalec vložkov na japonskem je Uni-Charm.

Zgoraj naštetih internacionalnih velepodjetij imajo večji ali manjši del trga izdelkov za osebno nego po vsem svetu, v skoraj vseh državah.

Pri nas svojih izdelkov še ne prodajajo v večjem obsegu. Tudi sicer imajo njihovi izdelki trgovsko ime, ki le diskretno kaže, kdo je izdelek napravil.

V vseh državah imajo del domačega trga tako imenovane nacionalne znamke izdelkov (national brand). Teh je ogromno, vendar se zunaj svoje države pojavljajo le izjemoma. TO-SAMO bi uvrstili pri izdelavi vložkov v to kategorijo.

Konkurenčni vložki slabše kakovosti v primerjavi z izdelki internacionalk in nacionalnih znamk na našem trgu so izdelek manjših evropskih podjetij tako imenovanih zasebnih znamk (private label), ki v svetu na splošno drže okrog 25 % trga.

Nastopa velikih pri nas se lahko bojimo takrat, ko bo tolarški bon zamenjal trdni SIT - slovenski tolar.

### VODENJE PROIZVODNJE Z UPORABO RAČUNALNIKA

V članku v prejšnji številki smo omenili, da je bila osrednja naloga uvajanja uporabe računalnikov v zadnjem obdobju, izdelava računalniške rešitve PLANIRANJE, RAZPIS IN OBRAČUN PROIZVODNJE. Cilj je bil torej omogočiti računalniško podporo vodenju proizvodnje.

Računalniško planiranje, razpis in obračun proizvodnje smo preizkušali za Tkalnico ovojev in na osnovi rezultatov ocenili, da so računalniške rešitve operativne. To pomeni, da je možno uporabo razširiti na celotno proizvodnjo.

Informativno podajamo kratek opis rešitve:

Sistem računalniške podpore vodenja proizvodnje temelji na opisu tehnično-tehnološke strukture proizvodnih procesov v osnovni bazi podatkov, ki je sestavljena iz: elementov, sestavnice, operacij, kategorij dela, tehnoloških enot in tehnoloških postopkov.

Celotna rešitev temelji na nivojskih sestavnica, to je na podatkih o strukturi izdelka po vseh nivojih izdelka od polproizvodov na različnih nivojih do izdelka na zadnjem nivoju.

Na osnovi planiranih količin se planira proizvodnja, to je izdeluje materialne bilance, plane potrebnih kapacitet in terminira proizvodnjo.



Po pripravi in vnosu navedenih temeljnih podatkov ter izvedenem planiranju se razpiše proizvodno - obračunska dokumentacija za posamični delovni nalog.

Razpisana dokumentacija obsega: izdajnice za potrebne materiale, predajnice za predajo izdelanih polproizvodov in izdelkov ter delovne liste z delovnimi operacijami, ki so potrebne za izdelavo. Po opravljenem delu v proizvodnji, se zajemajo realizirane količine proizvodov in dela. Vsak obračunan delovni nalog prikaže dejansko in planirano (normativno) porabo izdelanih materialov, polizdelkov in dela ter odstotek odstopanja.

Iz opisa sistema je razvidno, da so v izvajanje nalog vključene službe razvoja, priprave dela, vodenja proizvodnje, proizvodni oddelki in skladišča neposredno, ostali pa lahko uporabljajo podatke. Sistem torej omogoča, da vsi uporabniki, ki imajo terminal lahko istočasno obravnavajo iste podatke in imajo tako pregled nad celotnim potekom proizvodnje od skladišča surovin do skladišča gotovih izdelkov.

Opisan sistem računalniške podpore vodenja proizvodnje tudi posodablja izvajanje dobre proizvodjalne prakse, ki se sedaj skoraj v celoti izvaja ročno. Za uvajanje sistema računalniškega vodenja proizvodnje je določena delovna skupina v ožji stalni sestavi, ki se po potrebi razširi s sodelavci.

■ Janez Kralj

## UPOKOJITVE

“Pravočasno smo odšle v pokoj, saj bi nas drugače ta vročina čisto uničila“, so te vroče avgustovske dni dejale naše sodelavke, ki so se s polno delovno dobo (nekaj vmes je benificirane ali dokup kmečkih let) odpravile v zasluženi pokoj.

Mladostni, nasmejani obrazi zgovorno pričajo, da so srečne, ker po tej poti odhajajo iz TOSAME.

“Dovolj je bilo dela“ pravijo, saj koncem petdesetih in v začetku šestdesetih let nismo poznale prostih sobot, še nedelj dostikrat ne, niti tople in okusne malice, ali dolge porodniške.

A vzdržale so in rade se pohvalijo z delovno disciplino in redom, ki je bil za tiste čase samoumeven, brez opozarjanj in groženj – samo zahtevalo se je in tako je moralo biti in nič drugače. A vseeno so jim takratni vodje ostali v lepem spominu – gospa Angelca, pa gospa Eli. No, tudi sedanjji vodje so vredni pohval in našim sodelavkam ostajajo v prijetnem in nepozabnem spominu.

Tako, naše drage sodelavke, zaključile ste še en del življenjskega obdobja. Naj vam naslednje mineva predvsem v zdravju in z mislijo, da ste dobrodošle pri vaših najbližjih, pri prijateljih, nekdanjih sodelavcih, saj je vsem potrebno mnogo dobre volje in optimizma, da bomo preživeli čase, ki so pred nami. In VE ste sposobne človeku vlivati voljo in moč, kar ste tudi dokazale z vašim delom in sposobnostmi, ki ste jih vložile v TOSAMO.

**HVALA VAM ZA VSE – OSTALE BOSTE ŠE NAPREJ NAŠE TOSAMOVKE!!**

**ANICA CEDILNIK**

– skladiščni evidentičar, v Tosami 35 let

**MARTINA KERČ**

– mikalnica, v Tosami 35 let

**EMA SEDUŠAK**

– mikalnica, v Tosami 35 let

**ANGELCA KOČAR**

– tkalnica ovojev, v Tosami 35 let

**METKA KOTNIK**

– konfekcija, v Tosami 35 let

**IVANKA ČRV**

– tkalnica ovojev, v Tosami 34 let.



**Osnove in merila pri določanju stroškov, ki jih imajo delavci v zvezi z delom**

**Osnove v mesecu septembru**

**Nagrade mentorjem in inštruktorjem**

3.275,00 SIT/176 ur

**Delo v deljenem delovnem času s**

– prekinitvijo nad 2 uri  
5.458,00 SIT/176 ur

**Dnevnice za službena potovanja v državi**

– cela dnevnic 2.183,00 SIT  
– polovična dnevnic 1.113,00 SIT  
– znižana dnevnic 808,00 SIT

**Kilometrini z osebnimi vozili**  
16,60 SIT/km

**Stroški za prevoz na delo**

– oddaljenost do 4 km  
120,00 SIT/dan  
– oddaljenost od 4 km do 8 km 140,00 SIT/dan  
– oddaljenost od 8 km do 12 km 180,00 SIT/dan  
– oddaljenost od 12 km do 16 km 200,00 SIT/dan  
– oddaljenost nad 16 km 220,00 SIT/dan

**Odpravnine nad 20 let delovne dobe** 81.867,00 SIT

**Osnove za izračun deleža delovne učinkovitosti šoferjev in spremljevalcev**

– prevožen kilometer 1,89 SIT  
– tekoči kilometer 1,27 SIT  
– spremljevalec tovora 0,77 SIT

■ Albina Kosmač

## ZAHVALE

### V SLOVO IVANU ŠTRUKLJU

**Cilj je izpolnjen, pot je dokončan,  
in konec upov je in hrepenenja  
in konec zmot, bolesti in prevar.**

**Gradnik**



*Ob smrti dragega moža in očeta AN-DREJA VEHOVCA, se iskreno zahvaljujemo podjetju TOSAMA za cvetje, govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu ter pevcem za tako lepo zapete žalostinke.*

*Hvala za vsa izrečena sožalja in tolažbo, ki nam je bila v teh težkih trenutkih potrebna.*

*Vsem še enkrat iskrena hvala.*

*Žena Judita, sinova Boris in Andrej z družinama ter sestra Helena*

*Ob izgubi mojega dragega očeta STANETA GMEINERJA, se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz sanitetne konfekcije in sindikatu TOSAME za vso izkazano pozornost in pomoč.*

*STANKA HRIBAR*

*Prav lepo se vam zahvaljujem, ker ste mi omogočili opravljanje pripravništva. Vsem delavcem TOSAME želim še veliko delovnih uspehov!*

*telefonist BOŠTJAN ŠTIRN*

*Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz oddelkov tkalnice širokih tkanin, tkalnice ovojev in pripravjalnice za darilo, ki mi bo v trajen spomin.*

*Prav tako se zahvaljujem vodstvu podjetja za knjižno darilo, vsem skupaj pa želim še veliko uspehov.*

*ČRV IVANKA*

*Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz oddelka mikalnice, za prekrasna darila, ki mi bodo v trajen spomin.*

*Najlepša hvala tudi za čestitko, ki sem ji prisluhnila prek radijskih valov.*

*Prav tako se najlepše zahvaljujem vodstvu podjetja za knjižno darilo.*

*Vsem skupaj v TOSAMI pa želim še veliko delovnih uspehov.*

*MAVSAR MARIJA*

*Prijeten je občutek, ko spoznaš, da v nesreči nisi sam.*

*Zahvala je edino, s čemer se lahko oddolžim gospodu Francu Arnušu za njegovo prijaznost in pomoč, ki mi jo je izkazal in mi s tem olajšal skrb za mojo težko bolno mamo.*

*Tončka Lančaj*

*Ob nenadni smrti mojega dragega moža in atija BANKO JANEZA se najlepše zahvaljujem njegovim sodelavcem iz mehanične delavnice za izraze sožalja, denarno pomoč in podarjeno cvetje.*

*Najlepša hvala njegovim najožjim sodelavcem, ki so ga položili v prerani grob, za sočutne besede govorniku, oktetu TOSAMA za ganljivo zapete pesmi, praporščaku ter podjetju TOSAMA za podarjeni venec.*

*Zahvaljujem se tudi sodelavkam in sodelavcem iz mikalnice za podarjeni venec, izraze sožalja in vzpodbudne besede.*

*Hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovo zadnjo pot.*

*Vsem še enkrat iskrena hvala.*

*Žena Vida, sin Tomaž, hčerki Mateja in Meta*

*Sindikatu TOSAME in sodelavkam ter sodelavcem iz sanitetne konfekcije se zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem je bila deležna ob požaru.*

*TINCA KRALJ*

### JANEZU BANKU V SLOVO

**O vse je zdaj že mimo tebe šlo:  
krvi valovi in vihar besede  
in zdaj samo tolažbe kaplje blede  
lijo mi v rane, ki še bolj peko.**  
**(A. Gradnik)**



**Obnemeli smo ob novici, da je tragična nesreča pripeljala v smrt JANEZA BANKOTA.**

**Kruta usoda ga je mnogo prezgodaj iztrgala iz kroga družine, kakor tudi iz kroga sodelavcev.**

**V TOSAMO je prišel leta 1958 kot 15-letni fant in se izučil za strojnega ključavničarja. Vseh 29 let delovne dobe je vestno opravljal vse zaupane naloge pri vzdrževanju delovnih naprav. Skupaj z rastjo kolektiva je širil strokovno znanje in se izuril za dobrega varilca. S sodelavci se je vedno dobro razumel.**

**V zakonu z ženo Vido so se jima rodili trije otroci. Vedno nam je z veliko ljubezni pripovedoval o njihovi pridnosti in uspehih v šoli. Imel pa je tudi posebno ljubezen, to je ljubezen do prelepe slovenske zemlje. S kakšnim ponosom nam je govoril o dobrih pridelkih na domači kmetiji, kjer je ob delu z družino preživel ves prosti čas. Nikoli mu ni bil trud pretežak, da ne bi uresničil zastavljenih ciljev.**

**Vsem, ki smo ga poznali bo ostal v spominu kot preprost, miren in vesten sodelavec.**

**Naj mu bo lahka slovenska zemlja.**

## TRIDESET TISOČ PRVOŠOLČKOV

**POZOR, RUMENE RUTKE NA CESTI!**

Ko smo pisali te vrstice, še nismo natančno vedeli, koliko jih bo letos. Prvošolčkov namreč. Otrok, ki si bodo prvič oprtali (pre)težko šolsko torbo in se odpravili po bolj ali manj varno, vsekakor pa zanje novo, neznano pot v šolo. Lani jih je bilo skoraj trideset tisoč in za njihovo varno pot do šolskih vrat je prvi teden dni skrbelo približno 1900 policistov, ki so zlasti ob najbolj kritičnem času, ob tistih urah, ko otroci gredo v šolo in potem, ko se vračajo domov, skrbno nadzorovali, kar prehitro pelje skozi šolski okoliš.

Pregledovali so šolske avtobuse in kombije, ali so brezhibni, ustrezno označeni in ali ne vozijo preveč šolarjev, kpt bi smeli. Tudi šolarji niso bili nikakršna izjema. Strogi opomini za tekanje zunaj prehoda in morda še kaj več za starejše, toda že precej bolj izkušene, ki se v šolo vozijo z biciklom ali priropotajo celo z mopedom.

Vse skupaj je bilo skrbno usklajeno z ministrstvom za notranje zadeve, republiškim in občinskimi sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter šolami. Poskrbeli so tudi za posebne opozorilne znake, ki označujejo bližino šole, čeprav niso z zakonom predpisani (mimogrede, novega prometnega zakona, če mu na kratko lahko tako rečemo, še nismo sprejeli, vendar naj bi bili v njem tudi ti znaki), prizadevali so si in si še, da bi se med njimi znašla tudi posebna signalizacija, ki bi jo vključevali neposredno v šoli in bi voznike dodatno opozarjala, da prihajajo učenci.

Tako vozniki kot otroci se med počitnicami razvadijo. Tisti za volanom se navadijo, da je poleti okolica šol kot izumrla, šolarjem pa izpuhti iz glave še tisto malo prometne vzgoje oziroma discipline, na katero so se navadili med letom. Oboje da prevečkrat zelo tragične rezultate.

Statistični podatki so kruti. Od leta 1970 pa do donca lanskega leta je na slovenskih cestah umrlo 1270 otrok in mladostnikov. 36.962 so jih huje ali lažje ranjenih odpeljali v bolnišnico. Podatka, koliko je med njimi takih, ki so za vse življenje ostali invalidi, nimamo. Dodajmo še to, da je bila pri več kot 64 odstotkih otrok, ki so umrli za posledicami prometne nesreče in za skoraj 44 odstotkov vseh poškodovanih diagnoza: poškodba glave. Teh nekaj številkg zgovorno priča, da je treba tako imenovani cestni travmatizem obravnavati kot prvo epidemijo in svetovna zdravstvena organizacija jo v programu Zdravje za vse do leta 2000 tudi posebej omenja.

Varnost ali ogroženost otroka je kot krog okoli njega, v njem pa so vsi, od prometnega okolja, v katerem stanuje, se igra in hodi v šolo, do prometne vzgoje, ki jo dobi doma, vrtcu, šoli in drugod. Pri tem so še zmeraj najbolj pomembni in na prvem mestu starši in varstvo, ki ga ima kot prometni udeleženec, kot sopotnik, če se pelje v avtu, in ko je starejši, kot kolesar ali mopedist. Prav varstvo je med največkrat opuščenimi ukrepi, kar je seveda pri poškodbah glave, ki so najpogostejše, tudi najbolj usodno. Učinkovitosti otroških varnostnih sedežev in varnostnih čelad za mopediste, pa tudi za kolesarje, menda ni treba posebej omenjati ali celo dokazovati.

Tako kot lani bo tudi letos dobro poskrbljeno za varno pot v šolo: s podobno republiško akcijo, ki bo trajala teden, dva, ponekod tudi ves mesec.

Vsi bomo sodelovali, od staršev, učiteljev, policistov, do radia in televizije. Potem čez čas, bodo ostali samo še policisti in kratke vesti v polkrepkem tisku, ki jih bodo objavili v časnikih. Lani jih je bilo 43. Toliko otrok se je smrtno ponesrečilo na naših cestah. Ranjenih je bilo 1388 otrok in mladostnikov. Za vse njihove nesreče na stranh kronike ni bilo prostora...

**BANANARAMA**

- PARLAMENT (BANANAHAUS)
- POSLANCI (BANANAHAM)
- VLADA (BANANANJAM)
- STRANKE (BANANAFUJ)
- NOVINARJI (BANANAPRESS)
- DRŽAVLJANI (BANANANJET)

**DINASTIJA**

- Balkanska Dinastija se je iztekla – Carington je odstopil.
- Nasledil ga je Owen, oven ja, za buče trde balkanske!

**ČRNI HUMOR**

Hitler obišče Daehau.

"Koliko kilogramov imaš, jetnik 1992" vpraša?

"Šestintrideset!" – sledi odgovor.

"Ti, ti debelinko!" ga potreplja Hitler.

(Podobnost s srbskimi taborišči je zgolj slučajna).

**NAGRADE**

Italijanska križanka je bila sicer težka, pa vendar nam je kar lepo število poslalo pravilne rešitve. Žreb je bil naklonjen naslednjim reševalkam:

1. nagrada: Polona Podboršek, SKS
2. nagrada: Marija Štrukelj, upokojenka
3. nagrada: Ivanka Ramikar, mikalnica

Čestitamo!

**Uredniški odbor TOSAME:**

Tinca Ocvirk, Silva Mežnar,  
Feliks Vodlan ing., Viljem Dolenc  
ing., Milan Drčar, Marjana Lubinič  
dipl. iur. – glavna urednica.

Glasilo podjetja TOSAMA  
VIR, Šaranovičeva 35

Izhaja enkrat mesečno v 1400 izvodih.

Tisk: Papiroti d.o.o., Krško

Na podlagi zakona o prometnem davku (Ur. list RS 4/92) in mnenja ministrstva za informiranje št.23-201/92 z dne 23.03.1992, sodi časopis med proizvode informativne narave po 13. toč. tar. št. 3, za katere se plačuje 5 % davek od prometa proizvodov.